

Milenyum Kalkınma Hedefleri'ne Ulaşılması Sürecinde Sivil Toplumun Rolü

Theunis Keulder
Namibya Demokrasi Enstitüsü

"2015 ve sonrasında dair yaptığımız öngörülerde, geniş kapsamlı hedefimize ulaşabileceğimizi açıkça görüyoruz: yoksulluğa bir son verebiliriz. Şu güne kadar gerçekleşen neredeyse tüm örneklerde, deneyimlerle görülmüştür ki, kat edilecek yolda önceki anlaşmalar hâlen geçerliliğini korumaktadır. Diğer bir deyişle, ne yapacağımızı zaten biliyoruz. Tek ihtiyacımız olan sağlam, kolektif ve uzun vadeli girişimlerde bulunmamız."

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-moon

Milenyum Kalkınma Hedefleri (MKH), 1990'lı yıllarda dünya zirvelerinde kabul edilen taahhüt ve hedeflerden büyüyen küresel bir ortaklığı ifade etmektedir. Dünyanın temel kalkınma sorunları ve sivil toplumun çağrılarına yanıt olarak doğan MKH'leri; yoksulluğun azaltılması, eğitim, anne sağlığı, cinsiyet eşitliği gibi konuları teşvik ederken; çocuk ölümleri, AIDS ve diğer hastalıklarla mücadele edilmesini amaçlamaktadır.

2015 yılına kadar ulaşılması beklenen MKH'leri, tüm aktörlerin bir arada çalışmaları ve üzerlerine düşen görevi tam olarak yerine getirmeleri koşuluyla başarılabilecek, kabul edilmiş bir hedefler dizisidir. Bu bağlamda, yoksul ülkeler daha iyi yönetim usulleri benimsemek, sağlık bakım ve eğitim yoluyla insanlarına yatırım yapmak üzere anlaşmaya katılırlarken; zengin ülkeler de yardımların artırılması, borçların hafifletilmesi ve daha adil ticaret yollarıyla bu ülkelere yardımda bulunmayı kabul etmişlerdir. Milenyum Kalkınma Hedefleri (MKH), 2015 yılına kadar tamamlanması planlanan, dünyanın ana kalkınma sorunlarına cevap niteliğindeki sekiz hedeften oluşmaktadır. MKH'leri, 2000 yılının Eylül ayında gerçekleştirilen BM Milenyum Zirvesi esnasında 189 millet tarafından benimsenen, 147 Devlet ve Hükümet Başkanı tarafından imzalanan Milenyum Deklarasyonu'nda yer alan eylem ve hedeflerden alınmıştır.

Sekiz MKH, 60 gösterge ile ölçülebilen 21 hedefe ayrılmaktadır:

- Hedef 1: Yoksulluğun ve açlığın ortadan kaldırılması.
- Hedef 2: Evrensel anlamda ilk öğretim seviyesini başarmak.
- Hedef 3: Cinsiyet eşitliğini teşvik etmek ve kadınları güçlendirmek.
- Hedef 4: Çocuk ölümlerini azaltmak.
- Hedef 5: Anne sağlığını iyileştirmek.
- Hedef 6: HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele etmek.
- Hedef 7: Çevresel sürdürülebilirliği sağlamak.
- Hedef 8: Kalkınmaya yönelik küresel bir ortaklık geliştirmek.

Bugüne kadar geçen süreçte çok sayıda önemli başarının yanı sıra olumsuz sonuçlar doğuran ciddi gerilemelerle de karşılaşmıştır. Her bölge farklı sorunlarla yüzleşmek zorundadır, ancak her bölgenin MKH'lerini başarmak için birlikte çalışabileceği farklı olanakları bulunmaktadır. Kat edilecek çok daha mesafe olmasına rağmen, küresel siyasi destek, güçlü ortaklıklar ve düzgün şekilde koordine

edilmiş girişimlerle bu hedeflere ulaşmak gayet mümkün görünmektedir. Ancak bazı eğilimler aynı şekilde sürdürülmeye devam ettiği takdirde, bu hedeflerin bazılarını ulaşmak bir hayal olabilir.

Gıda güvensizliği, HIV/AIDS gibi hastalıklar, borç ve ticaret dengesizlikler ve makro ekonomik kısıtlamalar gibi unsurların birleşimi göz önüne alındığında, Güney Afrika'da başarıya giden yolda büyük bir baskı olduğu görülmektedir. Bölgede toplumun kamu kurumlarına duyduğu güven ve inanç seviyesi oldukça düşük seviyelerdedir. Güney Afrika'daki STK'lar, devletin toplumsal kalkınma hedeflerine yönelmesiyle ilgili olarak sivil toplumun üstlendiği görev ve sivil toplumun yapısına yönelik farklı algılamalara göre sınıflandırılmaktadır. Bölgede yoksulluğun azaltılmasına yönelik daha etkin politikaların oluşturulması amacıyla söz konusu süreçlerde STK'ların da yer alması, yoksulluğu azaltmaya yönelik sivil toplum koalisyonlarının seferber olması sağlanmış; ancak makro ekonomik politika kısıtlamaları çerçevesinde yoksulluk odağının sınırlarının ortaya çıkmasını da beraberinde getirmiştir. NEPAD'ın Afrika'nın kalkınma sürecini küresel siyasi gündeme tekrar alabilmek konusundaki başarısının bir sonucu olarak, yoksulluk karşıtı politika çalışmalarında daha büyük bölgesel STK faaliyetlerine ve ağlarına her daim katkıda bulunmuştur. NEPAD'ın hedef odaklı yoksulluğu azaltma potansiyeline dair Güney Afrikalı STK'lar tarafından yapılan analizlere göre, NEPAD'ın borç iptali düşüncesi, daha etkin yoksulluk azaltma stratejileri açısından olumlu bir çerçeve sunabilir; ancak NEPAD bir yandan da makro ekonomik kısıtlamalarla karşı karşıya bulunmaktadır. Milenyum Kalkınma Hedefleri, NEPAD'ın insan merkezli yoksulluğun azaltılması hedeflerinden öte, uzun vadeli ve dolaylı yoksulluğun azaltılması stratejilerine yoğunlaşıyor olmasına karşı bir meydan okuma gibidir. MKH'leri, STK'ların yoksulluğun azaltılması çerçeveleri ile bütünleşme ve Güney Afrika'da MKH'lerinin bilinirliğini arttırma anlamında bölgedeki birkaç gelişmiş ve gelişmekte olan STK forumu ve kampanyası çeşitli olanaklar sunmaktadır. Makro ekonomik politikaların kilit değer taşıyan hedefleri, temel alan kalkınma gereksinimlerine uygun olduğunu garanti etmek için STK'ların, MKH'lerinden yoksulluğun azaltılması çerçevesinin uygulanmasından doğan yeni ve aynı derecede ciddi, uzun vadeli kalkınma politikası karmaşalarına karşı yeterince dikkat edilmesi gerekmektedir.

Namibya, sekiz MKH'nin beşi için belirlenen hedeflerin bazılarını başarıyla sonuçlandırabilmiştir. Fakat söz konusu hedeflere 2015 yılına kadar tam anlamıyla ulaşılacak isteniyorsa, daha çok şeyin yapılması gerekmektedir. Örneğin, 1993 yılında her 1000 canlı doğumda 57 bebek ölüm olayı gerçekleşiyorken, bu sayı mevcut durumda 1000 canlı doğumda 49'a düşürülebilmektedir. Ne var ki hedef, 2012 yılına kadar 1000 canlı doğumda 38 ölüm vakasına indirilmek üzere belirlendiğinden, ülkenin bu hedefe ulaşabilmesi pek mümkün görünmemektedir (Hedef 4: Çocuk ölümlerini azaltmak).

MKH'lerine ulaşılmasında ortaklıkların geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Sekizinci MKH olan "Kalkınmaya yönelik küresel bir ortaklığın geliştirilmesi" açıkça ortaklıklar oluşturulması çağrısında bulunmaktadır. Geri kalan diğer yedi hedefin ve Milenyum Deklarasyonu'nda belirlenen diğer değerlerin ve eylemlerin başarılabilmesi için ortaklıklar; yerel, ulusal veya küresel her düzeyde birincil derecede önemlidir. Devletler, BM temsilcilikleri, uluslararası finansal kuruluşlar, iki taraflı temsilcilikler, özel sektör ve sivil toplum söz konusu ortaklıklarda taraf olabilirler.

MKH'lerinin, yoksulluğu azaltmak ve dünya genelinde yaşam standartlarını yükseltmek için en büyük imkân ve sorunları temsil ettiği ileri sürülebilir. Bu hedeflere ulaşılabilmesi için tüm kullanılabilir kaynakların azami düzeye çıkartılması ve bu kaynakların, uygun olan tüm aktörlere tahsis edilmesi gerekmektedir. Hükümetler ve küresel liderler, STK'ları önemli bir aktör olarak görmelerine rağmen, STK'ların asıl potansiyelleri, rolleri ve sorunları tam olarak anlayamamaktadır. Bu da STK'ların olası katkılarını tam anlamıyla anlayamadığımız ve dolayısıyla MKH'lerine ulaşılması yolunda bu anlamda sorunlarla karşılaşacağımız anlamına gelmektedir.

Milenyum Deklarasyonu'nun kabul edilmesinden bu yana Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar), Milenyum Kalkınma Hedefleri'ne ilişkin diyaloglara katkıda bulunmak ve bu diyaloglar üzerinde etkili olmak için ellerinden gelen katkıyı yapmaktadırlar. Bu süreç içinde STK'ların takip ettikleri görüş açıları değişiklik göstermektedir. Bazıları, devletlerin siyasi taahhütlerinin bulunmamasını hoş karşılamazken, diğerleri 2015 yılına kadar hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için çok daha fazla çaba göstermektedir. Eleştirel veya olumlu bakış açılarından; STK'ların sürece bir şekilde katılıyor olmaları, Milenyum Kalkınma Hedefleri'ni çevreleyen diyalogo ve tartışmaları beslediği açıkça ortadadır.

Devletlerin, özel sektörü ve sivil toplumu "akıllı ortaklıklara" davet etmeleri, aşağıda verilen nedenlerden ötürü büyük önem ihtiva etmektedir:

- HIV virüsünün yayılmasının önlenmesi, tedavisi, bakımı ve desteği, toplumun her tabakasını etkiler – Devlet tek başına bunu önleyemez.
- STK'lar, aktör olarak yanlış algılama veya sahiplenme ve çözümün bir parçası olabilirler mi?
- En büyük sosyal yardım potansiyeline sahip olan kiliselerden hâlen sosyal kalkınma adına yeterince faydalanılamamaktadır.
- Geleneksel liderler, sosyal ve ekonomik kalkınma arasında kritik bir köprü gibidirler ve bu görevin, toplumlar üzerinde nasıl yanıt bulabildiğini göstermektedirler.

Sivil toplum, Milenyum Kalkınma Hedefleri'nin ortaya çıkardığı sorunlarla ilgili olarak zaten büyük yardımlar sağlamaktadır. Sivil toplumun ilgisi ve katılımı daha ileri adımlara dönüştürülmek isteniyorsa, konuyla ilgili fonların hazırlanması gerekmektedir. Özellikle de aşağıdaki alanlarda fon oluşturulabildiği takdirde çok daha fazlası yapılabilir:

- HIV virüsünün yayılmasının önlenmesi ve davranış değişimi;
- Yoksulluğa, açlığa, çocuk ve anne ölümlerine, temel eğitime erişim ve koruma konularına ilişkin sorunların durdurulması;
- Cinsiyet eşitliği ve güçlendirme;
- MKH'lerinin tümüne– topluluk sağlığı; evden bakım; gönüllü danışmanlık ve test etme; yetim bakımı- yönelik topluluk kapasitesi geliştirme çalışmaları ile yardım sağlamak üzere savunmasız ailelere, bölgelere ve topluluklara ulaşılması;
- Çevresel bilinç ve bakım– özellikle, hassas bir ekolojide su kullanımı ve alternatif enerji çözümlerinin teşviki.

Kalkınma sürecinde sivil toplumun etkin bir şekilde yer alması vazgeçilmez bir gereksinimdir. Bu katılımın etkili olabilmesi için de belirli gereksinimlerin karşılanması gerekir:

- *Aktörlerin* politikalara dâhil olmalarına fırsat verilmelidir. Bunun için, aktörlerin ilgili bilgilere kapsamlı ve zamanlı bir şekilde ulaşabiliyor olmaları; yeterli kaynaklara; elde edilen bilgiyi yaymak, taslak politikaları yeterince yansıtılabilmek ve bağımsız konular geliştirebilmek üzere yeterli zaman ve alana sahip olmaları ve kamu tartışmalarına katılmak üzere bağımsız konuları, materyal ve yasal ön koşulları ellerinde bulunduruyor olmaları gerekir.
- Sivil toplum, ayrıca siyasi haklar da talep etmektedir. Konuşma özgürlüğü, meclis ve basın özgürlüğü, bilgi edinme hakkı gibi temel hakların temin edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Yasama, yürütme, yargı ve sivil toplumun üstlendiği rollerin açıkça tanımlanması gerekir.
- Demokratik meşrulaştırma da diğer önemli gereksinimler arasındadır. Parlamentolar, serbest seçimlerle meşrulaşırken; sivil toplum, meşruiyetini bir çeşit algısal işlev aracılığıyla edinmektedir. Bu algıda sivil toplum, toplumun sorunlu yönlerini işaret ederek siyasi bir izleyici

kesim oluşturur. Meşrulaştırma tabanı; eylemlerin şeffaflığı, temsilci tabana yönelik ağ oluşturma, bu tabanı destekleme ve demokratikleşme gibi çeşitli sütunlarla desteklenmeli ve güçlendirilmelidir.

- Bunların yanı sıra siyasi yapıların, katılım kabul eder şekilde oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Yukarıda belirtilen maddelerin tamamı, açık ve kapsamlı bir devlet istihbarat politikası içerir ve bunlara göre, katılım süreçleri ve kararlarının âdemi merkezileştirilmesi gerekir.

Sivil toplumun farklı düzeylerdeki katılımları arasında bir ayırım yapılabilir. En düşük katılım seviyesi, yalnızca toplumu bilgilendirmektir. Bir sonraki düzeyde ise sorumlu olanlar, toplumdaki aktörlerin de görüşlerine danışır. Daha sonraki adımda kararlar ortak olarak alınır ve son olarak da en yüksek katılım düzeyinde ortak eylemlere girilir. Asıl ihtiyaç duyulan şey ise yapısal olarak bütünleşmiş ve meşrulaşmış bir süreç olarak tanımlanabilecek *kurumsallaşmış katılım*dir. Yasalara dayalı olan bu katılım aşamasında, yeterince kalifiye olan siyasi aktörler, kalkınma inisiyatifleri tasarlamak ve bu tasarımların uygulama aşamasını kontrol etmek gibi süreçlere katılabilirler.

Sivil toplumun katılım kapsamı oldukça çeşitlidir. Bu katılım sürecinde bahsedilmesi gereken ilk gereksinim ise ilerleme kat edebilmek amacıyla temel ölçütlerin netleştirilmesidir. Sınırlı olsa da hedeflere yönelik niyetler odak, kararlılık ve planlama unsurlarını genişletir. Ayrıca politika reformlarının etkinliğinin değerlendirilmesi için ölçütler sunar. Örneğin borç iptalinin boyutları, MKH'lerinin başarı planlarına göre etkinlikleri açısından ölçülebilir (ya da bu şekilde ölçülmelidir). Benzer şekilde bütçeleştirme süreçleri de MKH'lerine göre hesap verebilir ölçütte olmalıdır.

MKH'leri, bölgedeki sosyal kalkınma programlarını takip etmek ve bu programları genişletmek üzere Güney Afrikalı Sivil Toplum Kuruluşlarının bir savunma aracı olarak etkin bir şekilde kullanabileceği, hazır ve geniş çaplı olarak desteklenen sosyal kalkınma ölçütleri sunarlar.

Aslında birer temel ölçüt olarak MKH'leri, STK'ların daha kapsamlı STK ağları oluşturmak için ortak ulusal ve bölgesel zemin edinmesi için bir temel nitelik taşıyabilir.

Daha da ileri gidersek, MKH'leri yalnızca ölçüm için değil, aynı zamanda makro ekonomik kalkınma çerçevelerini analiz etme, değerlendirme ve dönüştürme işlemleri için de bir yöntem sunar. MKH'lerini, politikaları belirleyenlerin bağlı olduğu açık hedefler olarak görürsek, Güney Afrika bölgesinde gerçekleşen NEPAD işlemlerinin, makro çerçevede değişiklikler gerektiren daha fazla odaklanmış ve daha çok zamana dayalı hedeflere doğru yeniden şekillendirilebilir. Bu adımla birlikte, önceden karar verilmiş olan makro-stratejilere göre yerel programlar sınırlandırılmayacak, bunun yerine yerel deneyimlere ve gereksinimlere dayalı yukarı doğru politika bağdaşıklığı genişletilecektir.

Örneğin ulusal makroekonomik politikalar, MKH'lerine ulaşılması yolunda yapmış olduğu katkılar bazında değerlendirilebilirler. Bunların yerine, politika eleştirilerinin ideolojik farklılıklardan doğduğu yönündeki görüş açılarından kaynaklanan kilitlenmelere odaklanmak hata olacaktır.

Bölgedeki STK'ların dikkat etmeleri gereken hedeflere yönelik niyetlerle ilişkili sosyal kalkınma risklerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

a) Hedeflere Yönelik Süreçler

Kararlı makro ekonomik politikaların korunması konusu söz konusu olduğunda, hedeflerin odak noktasının, ulusal kalkınmanın planlaması üzerinde hasar verici bir etkisi olduğu görülmektedir.

MKH'lerinin çerçevesi, başta temel sağlık bakımı ve ilköğretim olmak üzere temel ihtiyaçların temini konusunun altını çizmektedir. Bu alanlarda yapılacak yatırım artışları, makro ekonomik tavanlarla sınırlanan bütçelerden ve dolayısıyla, ikinci veya üçüncü öğretim gibi bütçelendirilecek diğer öğelerin pahasına sağlanmalıdır.

Ancak bazı ülkelerde, örneğin Güney Afrika'da serbest su temin etme mekanizmasının olması gibi tekrar dağıtma ölçümlerinin kullanılma olasılığı (ve bu ölçümlere karşı acil ihtiyaç duyma durumu) bulunmaktadır. Bölge ülkelerinin birçoğunda ise bunlar genellikle zarar veren siyasi tercihler olarak görülmektedir.

Bu gibi hedeflere yönelik bir sürecin, bir ülke üzerindeki uzun vadeli etkisi beklendiği üzere yararlı olmayabilir. MKH'leri çerçevesinde STK'ların katılımlarında, MKH'leri ve diğer gelişimsel hedefler arasındaki değiş tokuşun yeni yoksulluk dalgaları yaratmadığından emin olabilmek için bu gibi bozukluklara yoğun bir biçimde dikkat edilmesi gerekmektedir.

b) Bölgesel ve Ulusal Eşitsizlikler

Güney Afrika toplumları yüksek eşitsizlik seviyeleri ile bilinen toplumlardır. Kişi başına GSYİH oranları gibi makro göstergeler, bilhassa HIV/AIDS hastalıklarının yayılması nedeniyle demografik eğilim ve nüfus büyümesinin büyük oranda değişmesi beklenen bu bölgede olumlu eğilimler gösterse de, STK'lar (göstergelerin ötesinde) sosyal eşitsizliklerin azaltılması yoluyla yoksulluk oranlarının gerçekte azalıp azalmadığını veya artıp artmadığını değerlendirmek üzere makro göstergeleri sürekli olarak sorgulamalıdır.

Bu anlamda STK'lar özellikle de Güney Afrika iş uygulamalarının, bölgenin ve kıtanın geri kalan kısmı üzerindeki etkisine dikkat etmelidirler. Artan bölgesel ticaret ve yatırım oranlarının bölgede ekonomik ve siyasi kalkınma süreçlerine olumlu etkileri olsa da bölgedeki sermayenin merkezileşmesi aşamasında daha derin eşitsizliklerin önüne geçilmesi amacıyla sosyal etkilerin yakından takip edilmesi gerekmektedir.

c) MKH'lerini Mevcut STK Kampanyaları ile Bütünleştirmek

MKH'lerin devam eden politika geliştirme ve savunma çalışmalarında STK süreçlerine dâhil edilmesini gösterir bir örnek aşağıdaki gibidir:

Namibya'da bir STK koalisyonu tarafından uygulanan Basic Income Grant – Temel Gelir Bağışı (BIG) kampanyası, yoksulluk döngüsünün kırılması için Namibya'da yaşayan herkese 100 Namibya Doları değerinde evrensel bağış yapılması teklifini sunmaktadır. BIG taraftarları, bu gibi bir temel gelir bağışının Namibya'daki yoksulluk boşluğunu % 74 oranında kapatacağını iddia etmektedir.

BIG kampanyası tamamen MKH'leri çerçevesi kapsamında yer almaktadır. Ancak hiçbir BIG araştırmasında veya kampanya faaliyetinde MKH'lerine herhangi bir referans yapılmamıştır. Bunun nedeni büyük ihtimalle Güney Afrika'daki STK'lar arasında MKH'lerine dair genel farkındalığın oldukça düşük olmasıdır. Ayrıca ulusal düzeyde faaliyet gösteren STK'lar ve UNDP gibi çok yönlü kurumlar arasında var olan boşluklar da bu durumun nedeni olarak görülebilir.

BIG kampanyasında aktif olan STK'larla, MKH'lerine ilişkin bilgilendirme görüşmelerinin yapılmasıyla MKH'leri çerçevesi ve BIG kampanyası birleştirilebilir ve bu sayede, Namibya'daki MKH'lerine yönelik kamu algısı genişletilebilir.

Güney Afrika'daki MKH'leri ve hem ulusal hem de bölgesel olarak gerçekleştirilen diğer STK kampanyaları arasında yine bir bütünleşme çalışması gerçekleştirilebilir. 2002 yılının sonunda tüm SADC ülkelerinden gelen ulusal STK koalisyonlarından oluşan SADC STK Konseyi'nin kurulmasıyla birlikte bölgedeki STK'lar arasında MKH'leri algısının artırılması için büyük bir fırsat yakalanmıştır. NEPAD'dan farklı olarak SADC STK Konseyi, bölgedeki yoksulluğa işaret edecek uygun bir ortak platform tanımlamak için yoğun çaba göstermektedir. Bu platform içinde tüm ulusal STK Koalisyonları, işbirliği için uygun bir zemin oluşturabilecektir.

Güney Afrika'daki STK'lar arasında MKH'lerine yönelik bir iletişim stratejisi geliştirilmelidir. Yoksulluğun azaltılmasına yönelik mevcut stratejiler hakkındaki sivil toplumun kaygılarını ve MKH'lerini birbirine bağlayarak, bölgedeki sivil toplum kampanyalarında ve işlemlerinde MKH'lerinin de yer alması sağlanabilir. Bu şekilde daha etkin ortaklıklar ve sosyal teslimler sağlanabilir.

MKH'lerine ulaşılması sürecinde nitelikli STK'ların katılımını "arttırmak" üzere takip edilmesi gereken kilit değer taşıyan prensipler şu şekilde olmalıdır:

- Tüm aktörler tarafından süreç içinde bir öğrenme yaklaşımının benimsenmesi.
- Yeterli zaman gereksiniminin kabul edilmesi. Kaliteli bir katılımı, deneme ve yanılmalar için alan bulunmalıdır.
- Devlet konularının tanınması (örneğin, tüm aktörler tarafında temsiliyet ve hesap verebilirlik sorularının dikkate alınması).
- Kurumsal kudret ve zayıflıklar çerçevesinde yansıtma; bu durum, stratejik ve etkin ittifaklar ile ortaklıklar için bir temel niteliğindedir.

Söz konusu prensipleri akılda tutarak farklı sivil toplum aktörleri ve farklı devlet düzeyleri arasında kurulan işbirliği ve koordinasyon çalışmalarının anahtar değer taşıdığını ifade etmek mümkündür. Aşağıda, bu yolda ortaya çıkan sorulardan bazılarının yer verilmektedir:

- MKH'leri süreci, devlet süreçlerinde sivil toplumun katılımı için bir alan yaratıyorsa, ilgili aktörler kendi değer ve özerkliklerinden ödün vermeden, devletle nasıl ilişkilerini iyileştirme çalışmaları gerçekleştirebilirler?
- Bağışlarla ilgili ilk adım; devleti, sivil toplumun kapasite oluşturma ve MKH'leri süreçlerinde sağladığı katkıların bir sonucu olarak taşıdığı değere ilişkin olarak ikna etmekten geçer. İlgili aktörler bunu nasıl yaparlar?
- Diğer taraftan yerel STK'lar, bağışçılar ve uluslararası STK'lar arasında eşit ortaklıklar nasıl oluşturulabilir? MKH'leri süreci nasıl medenileştirilebilir?
- Kuruluşlar arasında bilgi paylaşımına açık olmak için kurumsal kültürlerin değişimi, güvensizlik üzerine inşa edilmiş kapalı ve rekabetçi kurumsal tutumlardan daha şeffaf ve kültür paylaşımına açık bir yapıya geçiş yapılması gibi girişimlerin gerçekleştirilmesi gerekir.

Kalite katılımını garanti altına almak için koordineli çalışmaların ve ağların aşağı doğru becerilerin ve bilgilerin, âdemi merkezileştirmesi sağlanmalıdır. Bunun için de STK ekseninin yanı sıra uluslararası ve yerel STK'lardan vatandaşlara doğru bir eksen takip edilmelidir. Devlet ekseninin yanı sıra yerel görevlilerin kapasitelerinin geliştirilmesi için paralel çalışmalar da gerçekleştirilmelidir. Aynı anda farklı

devlet düzeylerinde sivil toplum aktörleri ve devletlerarasında tamamlayıcı özellikte yatay ilişkiler geliştirilmeye çalışılmalıdır.

Bölgede, MKH'leri gibi insan merkezli, hedeflere yönelik bir çerçeve ile makro ekonomik politika arasındaki ilişki üzerine daha kapsamlı ve geniş çaplı çalışmaların gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Özellikle de NEPAD Sekreterliği ile birlikte çalışılarak, NEPAD politika geliştirme içeriğinde MKH'lerine yer verilmesinin gerekliliğine dikkat çekilmesi gerekmektedir. Mevcut STK'lar aracılığıyla Güney Afrika STK'ların MKH'leri ağı oluşturma süreçleri kolaylaştırılmalıdır. Güney Afrika'da MKH'leri üzerine daha etkili sivil toplum istihbarat ve iletişim stratejileri geliştirilmeli ve benimsenmelidir.